

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Guvernului privind sistemul informațional
”Noul sistem computerizat de tranzit”

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Guvernului privind Sistemul Informațional ”Noul sistem computerizat de tranzit” a fost elaborat de Ministerul Finanțelor (Serviciul Vamal).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

În conformitate cu art.193 alineat (4) al Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de aderare la Convenția privind regimul de tranzit comun, încheiată la Interlaken 1987.

Prin Hotărârea Guvernului nr.750/02.11.2022, a fost aprobată semnarea Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană privind Programul „UE pentru redresare și reziliență”, iar unul din proiectele incluse, reprezintă dezvoltarea și implementarea Noului sistem computerizat de tranzit (*în continuare – NCTS*) în Republica Moldova.

Proiectul constituie una din prioritățile de politici publice pe termen mediu ale Guvernului inclusă în documentele strategice precum: Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.829/2023, ulterior continuate în Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.306/2025.

Noul sistem computerizat de tranzit este unul dintre principalele sisteme vamale ale Uniunii Europene. Pentru a acoperi noile funcționalități și proceduri impuse de Convenția privind regimul de tranzit comun, a fost dezvoltată aplicația națională de tranzit pe baza specificațiilor tehnice obligatorii pentru domeniul comun și specificațiile tehnice recomandate pentru domeniul extern și domeniul național, ambele definite de Direcția Generală Impozitare și Uniune Vamală (*în continuare - DG TAXUD*).

Principalul obiectiv al NCTS este asigurarea unui sistem electronic unificat pentru gestionarea rapidă, sigură și eficientă a regimului de tranzit între toate părțile contractante la Convenția privind regimul de tranzit comun. Totodată, în temeiul art.296 din Codul vamal nr.95/2021, NCTS este utilizat pentru mișcările de tranzit pe teritoriul național, asigurând alinierea procedurii de tranzit reglementată de legislația națională cu procedura de tranzit comun.

Prezentul concept are drept obiectiv definirea cadrului detaliat al sistemului, incluzând arhitectura propusă, funcționalitățile esențiale, mecanismele de gestionare a fluxurilor de date și modalitățile de integrare cu infrastructura informatică națională și cu platformele corespunzătoare la nivelul Uniunii Europene. Implementarea acestei soluții va asigura compatibilitatea, interoperabilitatea și sustenabilitatea pe termen lung a sistemului, reprezentând un instrument esențial pentru modernizarea și eficientizarea activității vamale în Republica Moldova.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Competitivitatea comerțului din Moldova se confruntă cu provocări semnificative din cauza procedurilor vamale depășite și ineficiente. Deși reforma digitalizării vamale s-a anunțat odată cu adoptarea Noului Cod vamal aliniat la legislația unională, multe procese

vamale sunt efectuate manual, soldându-se cu timpi îndelungați pentru procedurile de la frontieră, costuri mai mari și previzibilitate redusă pentru mediul de afaceri implicat în comerțul internațional. În general, modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale ale Republicii Moldova în conformitate cu cerințele Uniunii Europene (UE) reprezintă o provocare majoră pentru facilitarea integrării economice și comerciale a țării în piața comună a UE. Această provocare derivă din nevoia de adaptare a infrastructurii tehnologice și legislative vamale la standardele europene pentru a asigura interoperabilitatea, securitatea și eficiența proceselor vamale.

La 01.07.2024, Serviciul Vamal a implementat Noul sistem computerizat de tranzit care a fost dezvoltat în cadrul proiectului "Dezvoltarea și implementarea Noului sistem computerizat de tranzit în Republica Moldova", realizat de către Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare și finanțat de Uniunea Europeană. NCTS a fost dezvoltat în conformitate cu specificațiile tehnice elaborate de Comisia Europeană (CE) pentru sistemul transeuropean NCTS versiunea 5. Instalarea acestui sistem în Republica Moldova, reprezintă prima reforma informațională vamală aliniată la cerințele Uniunii Europene și care lansează posibilitatea de integrare a altor sisteme informaționale ce vor fi dezvoltate conform cerințelor Uniunii Europene.

Prin Programul național privind modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025-2030, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr.655/2025, Serviciul Vamal este angajat de a fi transformat într-o instituție modernă, digitală, europeană, în serviciul cetățeanului și al economiei naționale. Implementarea Noului sistem computerizat de tranzit este unul din domeniile strategice ale Programului, consolidând reforma informațională demarată.

Actualizarea noului sistem computerizat de tranzit la Faza 6 opt-in, conform specificațiilor tehnice NCTS furnizate de către CE, constituie componenta de implementare definitivă a sistemului trans-european. Această componentă de modernizare a NCTS, oferă posibilitatea depunerii unei declarații de tranzit combinate cu elementele unei declarații sumare de intrare, ceea ce reduce din formalitățile vamale obligatorii pentru operatorii economici. Până la aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeana, marfa introdusă pe teritoriul UE trebuie să fie declarată în baza unei declarații sumare de intrare pentru analiza datelor în scop de siguranță și securitate. Acesta cerință unională, împovărează utilizarea regimului de tranzit comun care este aplicabil în Republica Moldova începând cu 01.11.2025, întrucât formalitățile vamale la postul vamal de frontieră, nu se reduc numai la înregistrarea traversării frontierei, dar și la verificarea datelor unei declarații sumare de intrare, procedură operațională dintr-un alt sistem informațional decât NCTS. Odată cu dezvoltarea acestei componente, NCTS va permite depunerea unei singure declarații de tranzit, cu elementele de siguranță și securitate, reducând semnificativ formalitățile vamale, timpii de așteptare la frontieră, numărul de controale vamale și salvând costuri.

În concluzie, NCTS este un instrument de facilitare a comerțului internațional ce oferă beneficii tuturor părților implicate. Aplicarea sistemului, asigură raționalizarea controalelor la frontieră printr-o gestionare eficientă a riscurilor, reducerea timpului și a costurilor pentru întreprinderi, accelerarea procesului de trecere a frontierei, sincronizarea datelor (trasabilitatea datelor, reutilizarea datelor, calitatea datelor).

Pe cale de consecință, principala finalitate urmărită de implementarea Noului sistem computerizat de tranzit este simplificarea formalităților legate de tranzitul mărfurilor, facilitării transportării produselor moldovenești exportate pe piețele externe și urmărirea mai eficientă a transporturilor pe teritoriul Republicii Moldova. Finalizarea implementării NCTS va consolida cooperarea vamală dintre Republica Moldova și statele membre ale Uniunii Europene, contribuind astfel la facilitarea comerțului internațional și la respectarea standardelor vamale europene.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Dispozițiile generale ale proiectului hotărârii Guvernului vizează elaborarea Conceptului Sistemului Informațional "Noul sistem computerizat de tranzit" și stabilește scopul, obiectivele și funcțiile, structura organizațională și cadrul juridico-normativ, necesare pentru crearea și exploatarea lui, obiectele informaționale și lista datelor care se păstrează în sistem, infrastructura tehnologică și măsurile de asigurare a securității și protecției informației, precum și măsurile legate de crearea, implementarea, exploatarea și menținerea sistemului.

Conceptul descrie, în cadrul funcționării SI "Noul sistem computerizat de tranzit" realizarea funcțiilor specifice care sunt grupate în contururi funcționale speciale:

- 1) depunerea și prelucrarea declarațiilor;
- 2) analiza riscurilor;
- 3) înregistrarea garanțiilor;
- 4) înregistrarea rezultatelor controlului;
- 5) înregistrarea incidentelor;
- 6) înregistrarea traversării frontierei;
- 7) gestionarea procesului de sosire a mărfii;
- 8) cercetarea mișcării de tranzit;
- 9) recuperarea datoriei vamale;
- 10) administrarea și monitorizarea acțiunilor utilizatorilor.

Anexa nr.2 la proiectul de hotărâre conține Regulamentul resursei informaționale formate de SI „NCTS”, care a fost structurat luând în considerare normele primare din art. 76 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, care prevede că regulamentul resursei informaționale trebuie să cuprindă: reglementări privind drepturile și obligațiile subiecților raporturilor juridice aferente creării și ținerii resursei informaționale; modalitatea de ținere a resursei informaționale; procedura de înregistrare, modificare, completare și radieră a datelor; procedura de interacțiune cu furnizorii de date; măsuri privind asigurarea securității resursei informaționale.

În contextul prevederilor art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prezentul proiect prevede o derogare de la regula generală ca actele să intre în vigoare după o lună de la publicare, stabilindu-se că va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. Această derogare este necesară pentru SI „Noul sistem computerizat de tranzit”, ca urmare a creșterii volumului de date vamale, noilor tehnologii și cerințelor de conformitate legate de integrarea europeană.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu există, întrucât aceasta este o condiție legală stabilită expres în art. 22 lit. c) și d) din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Utilizarea NCTS, în calitate de instrument de facilitare a comerțului internațional, presupune o gestionare neîntreruptă a sistemului, asigurată prin monitorizare on line și continuă. Serviciul Vamal urmează să înființeze o structură nouă (Help Desk) care va menține legături cu structurile similare din statele părți contractante și va acorda asistență atât agenților economici, cât și funcționarilor vamali implicați în utilizarea NCTS. Crearea subdiviziunii Help Desk este inclusă în reforma de reorganizare a Serviciului Vamal, care momentan se află în procesul de avizare la instituțiile responsabile.

Proiectul hotărârii Guvernului implică un impact economic pentru sectorul public și acestea pot fi enumerate ca avantaje generale, următoarele:

- armonizarea europeană a procedurilor vamale;

- mai bună fluiditate la frontieră;
- mai bună protecție a resurselor proprii și raționalizarea controalelor la frontieră printr-o gestionare eficientă a riscurilor;
- reducerea timpului și a costurilor pentru întreprinderi, accelerarea procesului de trecere a frontierei;
- sincronizarea datelor (trasabilitatea, reutilizarea și calitatea datelor).

Pentru Serviciul Vamal, avantajele NCTS sunt următoarele:

- schimbul de date „în timp real” între autoritățile vamale,
- excluderea manipulării frauduloase a documentelor,
- reducerea numărului de investigații,
- controale selective bazate pe analiza riscului,
- mai bună planificare și utilizare a resurselor umane,
- mai bună calitate a statisticilor de tranzit.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Dezvoltarea continuă a NCTS se va asigura din contul și în limita mijloacelor financiare alocate Serviciului Vamal în legile bugetare anuale, asistență financiară externă și din alte surse neinterzise de legislație.

Totodată, conexiunea sistemului vamal național la Rețeaua Comună de Comunicații/Interfața Comună a Sistemelor (CCN/CSI) este determinată de o contribuție financiară. Conform informației primite de la Direcția Generală Impozitare și Uniune Vamală (DG TAXUD) a Comisiei Europene, costurile aferente acestei conexiuni se ridică la suma de 250.000 EUR per an, sumă care este acoperită din cadrul Programului „CUSTOMS”, în temeiul Acordului între Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea Republicii Moldova la programul „CUSTOMS” al Uniunii pentru cooperare în domeniul vamal, semnat la Bruxelles la 7 februarie 2023.

În prezent, componenta de asistență externă nu este încă pe deplin acoperită, iar identificarea donatorilor și a instituțiilor cofinanțatoare constituie un obiectiv strategic complementar în implementare. În acest sens, este necesară elaborarea și promovarea unor proiecte tehnice eligibile pentru finanțare europeană, precum și atragerea de sprijin din partea Băncii Mondiale, a Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare și a altor mecanisme de cooperare tehnică.

În același timp, Serviciul Vamal, în calitate de posesor, urmează să estimeze și să prezinte către I. P. „STISC” resursele TI necesare pentru găzduirea sistemului informațional pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), pentru 6, 12, 18 luni. În baza estimărilor se vor planifica și se vor aloca resursele TI necesare. Urmare a dării în exploatare a sistemului informațional, Serviciul Vamal va încheia cu Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, în calitate de administrator tehnic, Acordul privind administrarea tehnică și menținerea sistemului informațional, care va include activitățile minime privind administrarea tehnică și menținerea sistemului informațional, precum și volumul acestora. În baza Acordului vor fi estimate cheltuielile pentru administrare tehnică a sistemului informațional care urmează a fi acoperite din bugetul de stat, prin intermediul granturilor oferite I. P. „STISC”, de către fondator.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

O singură declarație de tranzit utilizată pentru circulația mărfurilor prin toate țările membre a Convenției, reduce costurile operaționale prin evitarea formalităților de tranzit pe teritoriul fiecărui stat traversat.

Astfel, o argumentare cuantificabilă despre eficiența costurilor suportate de operatorii economici, ar viza evitarea dublei procesări.

De exemplu: prestarea serviciilor de către o companie de brokeri vamali pentru depunerea unei declarații de tranzit, costă în mediu de la 300-400 de lei, în dependență de multitudinea codurilor de marfă.

Având în vedere faptul că în anul 2024 au fost prelucrate 342 614 declarații vamale de import, putem face o estimare că suma de 102 784 200 lei ($342614 \times 300 = 102\,784\,200$) ar constitui o reducere substanțială a costurilor pentru mediul de afaceri.

Totodată, prin depunerea unei singure declarații de tranzit, timpii de așteptare la frontieră

se diminuează considerabil și se reduce presiunea asupra infrastructurii vamale.

Prin urmare, frontierele sunt eliberate, iar funcționarii vamali își sporesc atenția la riscuri reale. Executarea hotărârii de Guvern în cauză va avea impact direct asupra sectorului privat.

Principalele beneficii ale NCTS pentru operatorii economici sunt următoarele:

- o singură declarație de tranzit până la destinație,
- schimbul direct de date electronice cu autoritățile vamale,
- reducerea timpului pentru formalitățile vamale,
- volumul redus de muncă administrativă,
- încheierea mai rapidă a regimului de tranzit și eliberarea garanției de către biroul vamal de plecare,
- mai multe informații disponibile (de exemplu: despre statutul operațiunii),
- costuri reduse ale formalităților de tranzit.

4.4. Impactul social

Pornind de la obiectul de reglementare al proiectului, executarea hotărârii de Guvern în cauză nu va avea impact social direct, deoarece nu reglementează domenii ce vizează în mod explicit sănătatea, educația, asistența socială sau ocuparea forței de muncă.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

În cadrul utilizării SI ”Noul sistem computerizat de tranzit”, colectarea, prelucrarea, stocarea și furnizarea datelor cu caracter personal ale utilizatorilor autorizați și ale administratorului de sistem se va realiza cu respectarea prevederilor Legii nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în temeiul art.6 alin.(1) al Codului vamal nr.95/2021. Totodată, în condițiile art.8 al Codului vamal, informațiile puse de către persoane la dispoziția Serviciului Vamal, precum și cele cuprinse în declarațiile vamale, deciziile vamale și/sau formularele tipizate emise de Serviciul Vamal sunt considerate informații oficiale cu accesibilitate limitată (informație cu caracter confidențial sau secret comercial), care pot fi folosite numai în scopuri vamale și nu pot fi divulgate, nici folosite de funcționarul vamal în scop personal, nu pot fi transmise unor terți sau autorităților publice, cu excepția cazurilor când:

- a) există acordul prealabil scris al persoanei care a furnizat informația solicitată;
- b) există o cauză penală concretă pornită în privința declarantului;
- c) informația este solicitată de către instanța de judecată; sau
- d) informațiile sunt solicitate de către autoritățile publice centrale de licențiere, reglementare și monitorizare sectorială în scopul exercitării de către acestea a atribuțiilor lor.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Pornind de la obiectul de reglementare al proiectului, executarea actului normativ nu va influența în mod diferit femeile, bărbații și minoritățile de gen, și nu necesită măsuri de eliminare a discriminării și de promovare a oportunităților egale.

4.5. Impactul asupra mediului

Impactul asupra mediului este pozitiv datorită reducerii consumului de hârtie și a materialelor tipografice.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu au fost identificate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul a fost transmis spre consultare prealabilă la Instituția Publică „Agenția de Guvernare Electronică” fiind definitivat conform propunerilor și obiecțiilor prezentate.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul

decizional, pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor www.mf.gov.md, la compartimentul Transparența decizională, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect, care poate fi accesat la linkul:

<https://www.mf.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Bierea-elabor%C4%83rii-proiectului-722>

Un anunț similar a fost plasat și pe platforma www.particip.gov.md și poate fi accesat la linkul:

<https://particip.gov.md/index.php/ro/document/stages/proiectul-hotararii-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-conceptului-sistemului-informational-noul-sistem-computerizat-de-tranzit/15642>

Totodată, în vederea respectării prevederilor art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, precum și conform prevederilor pct. 177 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, a fost publicat anunțul privind consultarea publică a proiectului de hotărâre, care poate fi accesat la următoarele link-uri:

<https://www.mf.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-organizarea-consult%C4%83rilor-publice-852>

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-guvernului-privind-sistemul-informational-noul-sistem-computerizat-de-tranzit/15642>

Proiectul a fost supus avizării și consultării publice în conformitate cu art.32 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și conform prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional. În urma recepționării avizelor a fost elaborată Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Hotărâre privind sistemul informațional "Noul sistem computerizat de tranzit".

7. Concluziile expertizelor

Proiectul a fost supus expertizelor anticorupție și expertizei juridice, conform art.36 și art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Ca rezultat al aprobării proiectului nu vor fi necesare abrogări sau modificări ale altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Controlul asupra executării hotărârii se pune în sarcina Serviciului Vamal.

Ministru

Andrian GAVRILIȚĂ